СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ

Спеціальність: **224 Технології медичної діагностики та лікування**
Освітньо-професійна програма: **Лабораторна діагностика**
Спеціалізація: **Лабораторна діагностика**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 7**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **1**
Семестр(и): **І (осінній)**
Тип освітнього компонента **обов'язковий**
Навчальний рік: **2024-2025**

Обсяг: **6 кредитів ECTS (180год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **іспит**
Пререквізити: -

Кафедра/підрозділ: **кафедра анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії**, пр-т Незалежності, 12
Керівник освітнього компонента:
д.мед.н., проф. Колісник Ігор Леонідович, email: il.kolisnyk@knmu.edu.ua
доц. Сазонова Ольга Миколаївна, email: om.sazonova@knmu.edu.ua
доц. Войницька Олена Михайлівна, email: om.voinytska@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=4176
https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=4508

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вивчення освітнього компоненту «Анатомія людини» являє собою адаптовану до потреб медицини класичну модель університетського курсу, який передбачає набуття кожним здобувачем знань у світі природничо-наукових уявлень про будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук медицини, та у практичній діяльності лікаря.

МЕТА КУРСУ: набуття кожним здобувачем знань з анатомії у світі природничо-наукових уявлень про будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук медицини, та у практичній діяльності лікаря.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН 17. Надавати першу медичну допомогу та забезпечувати лабораторно-діагностичну складову в умовах війни та надзвичайних ситуацій.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (10 год.):

1. Анатомія людини - як наука. Українська та харківська анатомічні школи. Остеологія – вчення про кісткову систему. Вчення про сполучення кісток. Функціональна артрологія.
2. Функціональна міологія.
3. Функціональна анатомія органів травлення, дихання, серцево-судинної системи, органів сечовиділення. Загальна та функціональна анатомія органів чоловічої та жіночої статевих систем та органів ендокринної і імунної систем.
4. Вчення про нервову систему. Спинний мозок: зовнішня Загальна анатомія головного мозку. Оболони. Анатомія кінцевого мозку та внутрішня будова. Оболони. Рефлекторна дуга. Анатомія середнього, проміжного мозку. Анатомія довгастого, ромбоподібного

мозку. Провідні шляхи головного та спинного мозку. Черепні нерви. Функціональна анатомія органів чуття.

5. Анатомія вегетативної нервової системи. Морфо-функціональні особливості будови, кровопостачання та іннервації органів тіла людини. Судини і нерви голови та шиї. Судини і нерви верхньої кінцівки. Судини і нерви грудної та черевної порожнин. Судини і нерви тазу та нижньої кінцівки.

Перелік тем практичних занять (68 год.):

1. Організація навчального процесу на кафедрі анатомії людини. Предмет і задачі анатомії. Методи дослідження в анатомії. Основні сучасні напрями розвитку анатомії. Анатомічна номенклатура. Осі і площини тіла людини. Кістка як орган. Класифікація кісток. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
2. Загальна характеристика хребтового стовпа. Загальні ознаки хребців. Особливості будови шийних, грудних, поперекових хребців, крижової кістки, куприкової кістки. Хребтовий стовп у цілому. Вади розвитку хребців. Класифікація ребер. Будова ребер і груднини. Грудна клітка у цілому. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
3. Кістки поясу верхньої кінцівки. Кістки вільної частин верхньої кінцівки. Кістки поясу нижньої кінцівки. Таз у цілому (отвори, діаметри, кон'югати та ін.). Кістки вільної частини нижньої кінцівки. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
4. Анатомія черепа І. Лобова, тім'яна, потилична, клиноподібна, скронева кістки. Канали скроневої кістки. Поняття про мозковий череп (Neurocranium). Тестові та ситуаційні завдання за темою.
5. Анатомія черепа ІІ. Решітчаста кістка, верхня та нижня щелепи, леміш, вилична, піднебінна, сльозова, під'язикова кістки. Поняття про лицьовий череп (Viscerocranium). Очна ямка, кісткова носова порожнина, приносові пазухи, кісткове піднебіння. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
6. Анатомія черепа ІІІ. Зовнішня і внутрішня основи черепа. Передня, середня і задня черепні ямки та їх сполучення. Скронева, підскронева, крило-піднебінна ямки. Вікові і статеві особливості будови черепа. Варіанти та аномалії розвитку кісток черепа. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
7. Вчення про з'єднання кісток. Класифікація з'єднань кісток. Загальна артрологія. Поняття про суглоб. Класифікації суглобів. Обов'язкові та допоміжні елементи суглобів. Біомеханіка суглобів. Розвиток та вікові особливості з'єднань кісток. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
8. З'єднання кісток черепа. Вікові особливості з'єднання кісток черепа: тім'ячка, їх види, будова, терміни скостеніння. Атланто-потиличний суглоб. З'єднання хребтового стовпа. З'єднання грудної клітки. З'єднання грудного пояса. З'єднання тазового пояса. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
9. З'єднання кісток вільної частини верхньої кінцівки. З'єднання кісток вільної частини нижньої кінцівки. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
10. Підсумкове заняття: «Остеологія. Вчення про з'єднання кісток».

1. Введення у міологію. М'яз як орган. Класифікації м'язів. Допоміжний апарат м'яза. М'язи і фасції грудей. Діафрагма. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
2. М'язи і фасції спини. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
3. М'язи і фасції живота. Біла лінія живота. Топографія ділянок живота. Піхва прямого м'язу живота. Пахвинний канал. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
4. М'язи голови. Фасції і топографія голови. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
5. М'язи шиї. Фасції і топографія шиї (класифікації фасцій, трикутники шиї, ділянки шиї, міждрабинчастий простір). Тестові та ситуаційні завдання за темою.
6. М'язи верхньої кінцівки. Фасції і топографія верхньої кінцівки (пахвова та ліктьова ямки, канали, борозни). Тестові та ситуаційні завдання за темою.

7. М’язи нижньої кінцівки. Фасції і топографія нижньої кінцівки (стегновий трикутник, підколінна ямка, канали). Тестові та ситуаційні завдання за темою.
8. Підсумкове заняття «Міологія».
9. Анатомія ротової порожнини та її похідних: язик, піднебіння, зуби, зів, слинні залози. Анатомія глотки. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
10. Анатомія органів травного каналу (стравоходу, шлунка, тонкої і товстої кишки). Тестові та ситуаційні завдання за темою.
11. Анатомія великих травних залоз (печінки та підшлункової залози). Анатомія жовчного міхура та жовчовивідних протоків. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
12. Ділянки передньої черевної стінки. Проекція органів черевної порожнини на ділянки черевної стінки. Анатомія очеревини та її похідних. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
13. Анатомія зовнішнього носу, носової порожнини, гортані. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
14. Анатомія трахеї, головних бронхів. Анатомія легень та плеври. Середостіння (класифікації, межі, вміст). Тестові та ситуаційні завдання за темою.
15. Анатомія органів сечової системи (нирки, сечоводи, сечовий міхур, сечівник). Тестові та ситуаційні завдання за темою.
16. Анатомія чоловічих статевих органів. Чоловіча промежина (межі, пошарова будова). Тестові та ситуаційні завдання за темою.
17. Анатомія грудної залози. Анатомія жіночих статевих органів. Жіноча промежина (межі, пошарова будова). Тестові та ситуаційні завдання за темою.
18. Анатомія серця: Топографія серця. Загальна будова серця. Велике й мале кола кровообігу, будова стінки серця, анатомія камер серця, клапани, кровопостачання серця, нерви серця. Провідна система серця. Осердя (будова, порожнина, вміст, пазухи). Кровообіг плоду. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
19. Анатомія органів ендокринної системи: щитоподібна, прищитоподібні, надниркові залози. Ендокринна частина підшлункової залози, гіпофіз, епіфіз. Анатомія органів та утворень імунної системи: загруднинна залоза, кістковий мозок, селезінка, мигдалики. Лімфатична система. Загальний план будови. Головні лімфатичні протоки. Тестові та ситуаційні завдання за темою.
20. Підсумкове заняття «Спланхнологія. Анатомія ендокринної та імунної систем. Лімфатична система». Комп’ютерне тестування за базою КРОК-І (за матеріалом І та ІІ семестрів).

Перелік тем самостійної роботи студента (102 год.)

1. Описати основні етапи розвитку анатомії: історія розвитку анатомії в античні часи; історія розвитку анатомії в епоху Відродження; історія розвитку українських анатомічних шкіл до ХХ сторіччя; історія розвитку українських анатомічних шкіл у ХХ – ХХІ століттях.
2. Оволодіти умінням застосовувати площини та осі щодо опису анатомічних об’єктів.
3. Оволодіти основами антропометричного опису черепа, описати статеві та індивідуальні особливості будови черепа; описати вікові особливості будови черепа.
4. Оволодіти умінням малювати - демонструвати на препаратах будову кісток хребців, ребер, груднини, будову кісток верхніх та нижніх кінцівок.
5. Оволодіти умінням- малювати схеми з’єднання кісток: черепа, хребців, ребер, верхніх та нижніх кінцівок.
6. Оволодіти умінням демонструвати на препаратах з’єднання між кістками.
7. Оволодіти умінням демонструвати на препаратах : м’язи тулуба, голови, шиї, верхніх та нижніх кінцівок.
8. Підготовка огляду наукової літератури або проведення наукового дослідження (за вибором) : Розвиток черепа в онтогенезі. Варіанти та аномалії розвитку черепа. Розвиток з’єднань кісток в філо- і онтогенезі. Варіанти та аномалії розвитку верхніх та нижніх кінцівок. Варіанти та аномалії розвитку скелетних м’язів.

9. Оволодіти умінням демонструвати на препаратах будову: органів травної системи, стравохід, шлунок, печінка, підшлункова залоза, тонка та товста кишка.
10. Оволодіти умінням малювати хід очеревини в черевній порожнині і порожнині малого таза.
11. Оволодіти основами антропометричного опису зовнішньої будови органів дихальної системи.
12. Оволодіти умінням читати рентгенограми органів травної, дихальної систем.
13. Оволодіти умінням демонструвати на препаратах будову серця, стінок серця, камер, судин, провідних шляхів серця.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за розкладом кафедри, з запрошенням на корпоративну пошту та в google календарі.

Методи навчання: лекції у форматі відео або прямої трансляції, використання презентацій, інтерактивних схем для візуалізації будови органів, симулятори органів та систем для відпрацювання будови, використання тестів і завдань з миттєвою перевіркою знань.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukcziyi-navchalnogo-proczesu/). Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми освітнього компоненту (ПНД) та підсумкового заняття (ПЗ) здобувачу виставляється оцінка за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Підсумковий бал за (ПНД) та підсумкові заняття (ПЗ) визначається як середнєарифметичне традиційних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицями.

Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Підсумкове заняття (далі - ПЗ) обов'язково проводиться згідно з робочою навчальною програмою з освітнього компоненту протягом семестру за розкладом, під час занять. Прийом ПЗ здійснюється викладачем академічної групи. Кафедра забезпечила для підготовки до ПЗ на платформі moodle такі матеріали: перелік теоретичних питань, перелік практичних навичок, тестові завдання, критерії оцінки знань і умінь здобувачів.

Підсумковий контроль: іспит (І). Умовою допуску до І є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за І становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). ОД = ЗНД + ІЗ + І.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: активно долучатися до всіх видів роботи на заняттях, щодня приділяти час самостійній підготовці та виконанню завдань, не соромитися ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, своєчасно здавати роботи й виконувати всі форми контролю знань.

Відвідування занять. Регулярне відвідування занять є обов'язковою умовою успішного засвоєння навчального матеріалу. Здобувач освіти повинен бути присутнім на всіх лекціях, практичних заняттях. Пропуски занять без поважних причин не допускаються та можуть вплинути на ПНД. У разі пропуску з поважних причин здобувач освіти має самостійно опрацювати пропущений матеріал і відпрацювати заняття викладачу своєї групи, або черговому викладачу згідно розкладу та через запис АСУ. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту. Під час навчальних занять дозволяється використовувати електронні пристрої (ноутбуки, планшети, смартфони) лише з навчальною метою — для ведення конспектів, пошуку навчальної інформації чи виконання завдань, пов'язаних із темою заняття. Використання гаджетів у спосіб, що відволікає від навчального процесу або заважає іншим учасникам, забороняється. Застосування інструментів штучного інтелекту дозволяється лише для допомоги у навчанні — для пошуку, узагальнення або перевірки інформації, підготовки до занять тощо. Забороняється використовувати ШІ для виконання індивідуальних чи контрольних робіт замість власної інтелектуальної діяльності.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Освітній процес забезпечується з урахуванням принципів рівності та доступності. Здобувачам освіти з особливими освітніми потребами створюються умови для повноцінної участі у навчанні - з урахуванням індивідуальних можливостей, стану здоров'я та специфіки потреб.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Анатомія людини : підручник : у 3 т. / А. С. Головацький, В. Г. Черкасов, М. Р. Сапін [та ін.]. – 7-ме вид., доопрац. – Вінниця : Нова Книга, 2019.
2. Анатомія людини : підручник / [Кривко Ю. Я., Черкасов В. Г., Кравчук С. Ю. Сопнєва Н. Б. та ін.] ; за ред.: проф. Кривка Ю. Я., проф. Черкасова В. Г. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 448с.
3. Анатомія людини: підручник / С. М. Білаш, М. М. Коптев, О. М. Проніна, О. М. Бєляєва … – Київ: «Медицина», 2023. – 279 с.
4. Extbooks and Reference Books Gray, H. Gray's Anatomy for Students – 4th edition, Elsevier, 2020. – 1072 p.
5. Rohen, J. W., Yokochi, C., Lütjen-Drecoll, E. Color Atlas of Anatomy: A Photographic Study of the Human Body – 8th edition, Wolters Kluwer, 2021.
6. Human Anatomy, Global Edition / Elaine Marieb, John Mallatt, Patricia Brady – Pearson, видання ~2019–2020.
7. Netter, F. H. Atlas of Human Anatomy – 7th edition, Elsevier, 2019. – 608 p.

Зав. кафедри проф. Ігор КОЛІСНИК

ОРИГІНАЛ ПІДПИСАНО
УКРАЇНА 61022, м.Харків, проспект Науки, 4
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАГАЛЬНИЙ ВІДДІЛ